Begroting 2025 - 2027
beantwoording technische vragen

oktober 2024

hoofdstuk	partij	pag	Vraag	Antwoord
Leeswijzer	VVD	5	Pagina 5 Slim kiezen: Kan het college aangeven bij welke gemeenschappelijke regelingen dit is gelukt en met welk resultaat?	Bij de gemeenschappelijke regeling Archiefbeheer. Door te beperken tot alleen de wettelijke taken, scheelt dit €17.000,- per jaar vanaf 2025.
	VVD	5	Pagina 5 … en aframen: Kan de VVD een overzicht krijgen va de bestaande openeinde regelingen?	Binnen het sociaal domein kennen we verstrekkingen vanuit de volgende openeinde regelingen: - Wmo huishoudelijke hulp en begeleiding - Jeugd - Bijzondere bijstand - Kinderopvang op sociaal medische indicatie NB Bijstand valt niet onder de openeinde regeling omdat de financiering hiervan gebaseerd op een specifieke uitkering.
	CDA	7	P19 Leeswijzer - Programma's In de geprinte versie hebben de programma's een naam op pag 7 (in de digitale versie is er een overzicht met programmatitels). Vraag 3: Kunnen deze in de inhoudsopgave op p2 worden aangevuld? Dat is makkelijker zoeken.	Ja, dat kan en is inmiddels gedaan. De pdf variant van de begroting met daarin de programmatitels toegevoegd in de inhoudsopgave, staat in ibabs.
Financieel meerjarenperspectief	CDA	9	Meerjarenperspectief, Uitgangspunten Vraag 1. Er is geen referentie aan het document Toekomstvisie 2050. Waarom niet? In enkele andere programma's wordt hier wel aan gerefereerd.	Pagina 9 ziet op de uitgangspunten voor het financiele meerjarenperspectief. Daarom leest u hier niet over de Toekomstvisie 2025 en in enkele programma's wel. Met dien verstande dat bij de opstelling van de begroting 2025 de Toekomstvisie 2050 nog niet behandeld is door de gemeenteraad. Inhoudelijk is de visie op dit moment dus nog niet bevestigd.
	CDA	9	Meerjarenperspectief: t/m 2023 is het tekort vanaf 2026 gem 1 mln euro. Vraag 2: Wanneer kan de raad een voorstel van het college verwachten met daarin voorstellen om meerjarig tot een sluitende begroting te komen?	In de Kadernota 2026 - 2029 zullen de uitgangspunten en oplossingsrichtingen bekend moeten zijn. De weg er naartoe en wie op welk moment betrokken is nog niet concreet. Dit hangt ook weer samen met behandeling van deze begroting. De portefeuillehouder, het college, de auditcommissie en de raad zullen ieder in de eigen rol de komende weken dit procves vormgeven en bevestigen.

	D66	10	Pag 10: Kunt u de volgende zinnen toelichten: "Zo hebben we geen rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen rondom BCF en WMO. Althans, we houden uiteraard rekening met de ontwikkelingen, maar ramen op dit punt geen (mogelijke) baten (of lagere lasten).	We begroten realistisch en niet op toekomstige ontwikkelingen als deze nog onzeker zijn, het is voor de WMO nog niet mogelijk om precieze cijfers te achterhalen/begroten. We ramen op deze punten dus geen (mogelijke) baten (of lagere lasten). Laat onverlet uiteraard dat wij de ontwikkelingen wel goed in de gaten houden.
	VVD	11	Pagina 11 j) Waar baseert het college deze verhoging op? (toeristenbelasting)	Bij de invoering van de toeristenbelasting (25 oktober 2022) zijn de tarieven vastgesteld voor 2 jaar. Voor 2023 en 2024 bedroegen deze 0,85 respectievelijk 1,25 per persoon per nacht. Omdat een procentuele verhoging leidt tot onafgeronde tarieven stelt het college deze tarieven voor. Daarmee zijn deze tarieven zijn nog altijd veruit de laagste in de omgeving.
	D66	13	Pag. 13: Kunt u de fluctuaties van de meicirculaires verklaren?	Circulaires geven de ontwikkeling weer van het gemeentefonds. Het gemeentefonds bevat besluitvorming van alle ministeries met financiële gevolgen. Daarnaast worden er allerlei gegevens gebruikt van het CBS, deze gegevens worden regelmatig aangepast aan de werkelijk aangeleverde cijfers. Dat zorgt voor deze fluctuaties.
	D66	14	Pag. 14: Hoeveel kan er in de praktijk geschoven worden met salarissen/uren over verschillende taakvelden?	Er is geen limiet aan het verschuiven van salarissen/uren. De verdeling is nu gebaseerd op de geraamde inzet. De urenraming wordt jaarlijks zoveel mogelijk aangepast aan de verwachte aandachtspunten voor de komende jaren.
	D66	17	Pag. 17: Vooral het begrotingsresultaat van programma 7 in 2025 wijkt fors af. Kunt u verklaren?	Dit heeft voornamelijk te maken met de verwachte forse achteruitgang in legesinkomsten vanaf 2026.
	D66	18	Pag. 18: OZB stijging is 3% is ongeacht het percentage van de inflatie?	Ja, dat klopt. Dit staat inderdaad los van de inflatie. De huidige beleidslijn, bestendigd in de begroting van voorgaande jaren en ook nog in de Kadernota 2025-2028, is een opbrengststijging van 3% per jaar. Vanuit het gemeentefonds is er een relatie met de WOZ waarde (dus niet mety de OZB opbrengst). Als de WOZ waarde stijgt dan wordt dat gekort op de bijdrage vanuit het gemeentefonds. Een gelijkblijvende OZB opbrengst gecombineerd met een hogere WOZ waarde (dus waarbij een lager tarief wordt vastgesteld) leidt dus tot een reductie van inkomsten voor de gemeente.

Programma 1 (Vitale dorpen in Midden-Delfland)	CDA	20	Vraag 4: Waarom is duurzame landbouw uit de titel van dit programma verdwenen (in de digitale versie)? De titel dekt zo niet de lading, want duurzame landbouw is wel een wezenlijk onderdeel van dit programma.	Onduidelijk is welke titel bedoeld wordt. Vergeleken met de Begroting 2024 heeft de Begroting 2025 dezelfde aanhef in programma 1. De essentie van programma 1 staat overigens weergegeven onder het kopje "Beleidsdoel"; versterken en behouden van de kwaliteiten van: 1. Het open agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland, 2. De vitale dorpen van Midden-Delfland.
	CDA	21	Vraag 5: ook hier missen we aansluiting bij toekomstvisie 2050. Waarom?	Bij de opstelling van de begroting 2025 was de Toekomstvisie 2050 nog niet behandeld door de gemeenteraad. Na vaststelling zal het een leidraad zijn voor toekomstige ontwikkelingen en dus ook nieuw beleid, zoals de op te stellen dorpsvisies.
	VVD	21	Pagina 21 Dorpsvisies Wanneer kan de raad deze visies verwachten?	De planning is om de eerste visie af te ronden in 2025. Een start met de eerste visie kan wellicht gemaakt worden eind 2024. In de positieve variant zijn alle drie de visies in 2025 gereed; en anders in de eerste helft van 2026. Dit is mede afhankelijk van het te kiezen participatietraject en de besluitvorming.
Programma 2 (Bestuur en veiligheid)	CDA	26	Beleidsveld bestuurlijke organisatie P26 – als een van de concrete doelen 2025 wordt genoemd: "actualisatie kaders voor inwoners- en overheidsparticipatie" Vraag 6: wat bedoelt u hier precies mee (niet echt concreet nu)?	Nog dit jaar wordt het proces gestart om de participatie in onze gemeenten goed vast te leggen. Dit proces begint bij de raad die de richting en de ruimte mag geven. Dat gaan we doen door een deskundig bureau uit te nodigen om de raad al de mogelijkheden/keuzes te presenteren. Aan de hand daarvan kan de raad richting geven. Het college zal met die richting de verdere uitwerking oppakken. De raad stelt de participatieverordening vast. Zie voor een verdere toelichting op het proces het voorstel Proces begeleiding participatieproces, agendapunt 11 raadscommissie 8 oktober.
	CDA	28	Beleidsveld openbare orde en veiligheid P28 – openbare orde en veiligheid: concrete doelen "Aandacht aan herstel en herbestemming bevallen locaties en leegstaande panden". Vraag 7: welke middelen heeft de gemeente hiervoor beschikbaar.	Hier heeft de gemeente geen middelen voor beschikbaar. Bedoeld is dat we hier aandacht voor hebben. Soms kan dit niet verder gaan dan met een eigenaar te spreken over een situatie. In een enkel geval kunnen we meedenken over een herbestemming bijvoorbeeld bij vrijkomende agrarische bebouwing. Dat de zin hier staat is omdat er een link is met ondermijning of verpaupering.

	CDA		Vraag 8: Er staat niets over BOA's. Is het plan om met BOA's te blijven werken en zo ja is het plan om 2 BOA's aan te houden?	Vorig jaar is er een verandering in het aantal BOA's mogelijk gemaakt. Dit jaar is er geen verandering voorzien vandaar dat er in de begroting veel minder aandacht voor is. Er zijn geen plannen om de raad voor te stellen de inzet van de BOA's te veranderen.
	D66	28	Pag. 28: Waarom zijn de kosten van "bestuurlijke samenwerking" overgeheveld naar een ander taakveld?	Dit komt voort uit technische voorschriften. Eerst gingen deze middelen rechtstreeks vanuit het gemeentefonds naar de VNG. Dat mag niet meer. Nu loopt het dus via de gemeentes en moet het ook bij ons geboekt worden. Eerst werden de kosten geboekt op abonnementen maar de noemer "bestuurlijke samenwerking" past beter bij dit lidmaatschap van de VNG.
	CDA	29	P29: Aanwijzen van een Bibob-coördinator. Vraag 9: welke kosten neemt dit met zich mee?	Dit is op dit moment niet bekend. Tot nu toe is bekend dat deze rol niet (volledig) intern kan worden opgepakt. Ambtelijk wordt gewerkt aan een advies om deze rol in te vullen. Hierbij moeten we eerst goed kijken naar welke taken we intern wel kunnen oppakken en welke niet. Daarna kunnen we afwegen welke vorm van uitbesteden (op afroep/structureel) nodig is. Met die informatie gaan we met de portefeuillehouder in overleg, dat kan leiden tot een collegevoorstel en een raadsvoorstel. In deze begroting zijn deze kosten dus niet opgenomen.
Programma 3 (Beheer, verkeer en milieu)	CDA	31	Beleidsveld Beheer P31 – concrete acties wegen: binnen enkele jaren op gewenste niveau brengen en houden Vraag 10: deze actie is weinig concreet; wat gaat er u in welk jaar gebeuren?	Jaarlijks wordt planmatig groot onderhoud uitgevoerd. Daarnaast ziet u bij de investeringen welke wegen in welk jaar grootschalig worden aangepakt (reconstructie). Naast groot onderhoud voeren wij ook structureel klein onderhoud uit aan onze verhardingen op basis van de 2 jaarlijkse inspectie.

	CDA	31	P31 – concrete acties wegen: Optimaliseren van vegen en onkruidbestrijding in afstemming met groenbeheer (ook ref p21 – Groen). Vraag 11: Nu is het zo dat onderhoud van plantsoenen en onderhoud trottoirs en wegen apart worden aanbesteed, hetgeen zeer inefficiënt werkt. Hoe gaat u dit "in afstemming met groenbeheer" optimaliseren en kan dit worden meegenomen in de nieuwe contracten Groenbeheer 2025?	We zijn bezig met de voorbereidingen voor nieuwe groenbestekken vanaf 2025. Hierin wordt groen en grijs gecombineerd. Per kern komt er dus één aannemer die zowel het groenonderhoud als het vegen en de onkruidbestrijding op verharding uitvoert.
	D66	31	Pag. 31: De laatste 4 bullets "wegen" gaan over maken van beleid, dus geen concrete uitvoering. Waar in de begroting vallen deze kosten?	Deze staan wel onder de post ''wegen''. De meeste van deze punten worden met eigen menskracht uitgevoerd.
	MP	33	Blz.33 600.000 reconstructie Hoornseweg in 2026. Vraag: Wat gebeurd hiervoor?	Dit is de "eigen" bijdrage aan het project aanleg doorfietsroute Delft - Naaldwijk. Volgens de regeling draag de grondgebied gemeente 30% van de kosten voor de aanpassing. De overige 70% keert de MRDH volgens de regeling uit. Uiteraard moet wel sprake zijn van een vastgesteld plan. Dat plan is hetgene dat dan zal gebeuren.
	MP	34	Blz. 34 Reconstructie wegen Woudselaan & Lookwatering Den Hoorn Vraag: In 2024 was er een budget van 262.500 euro , in 2025 staat deze nu op 200.000 euro. Zijn de kosten hierin minder geworden?	De voorbereiding is gestart in 2024 en daarvoor zijn al kosten gemaakt. Die komen dus nu niet meer terug in de begroting. De uitvoering start in 2025, daarvoor is 200.000 euro doorgeschoven naar 2025.
	MP	36	Blz. 36 100.000 vervangen brug trekkade. Vraag: Waarom 2025. Aangezien brug nu wordt hersteld?	De vervanging van de brug is inderdaad gestart maar zal pas in 2025 worden afgerond en opgeleverd. Een deel van het werk loopt door in 2025. Daarvoor is een deel van het budget doorgeschoven naar 2025. Zodat de kapitaallasten pas vanaf 2026 in de begroting zitten.
	MP	37	Blz. 37 50.000 gevelbekleding brandweer. Vraag: Waarom kosten gemeente en niet kosten veiligheidsregio?	Het pand is in eigendom van de gemeente en wordt gehuurd door de Veiligheidsregio. Bouwkundige kosten zijn voor rekening van de eigenaar.
	D66	32-37	Pag. 32-37: U koopt allerlei zaken in om de buitenruimte op te knappen. Waar koopt u in?	Soms worden materialen voor het in'stand houden van de buitenruimte via de aannemers ingekocht. Dit gebeurt wanneer de aankoop van materialen in een bestek is opgenomen. De gemeente koopt ook via eigen beheer in, dan volgen wij het aanbestedingsbeleid. Waar mogelijk kunnen

				lokale partijen ook aanbiedingen doen en kopen wij in bij lokale partijen.
	CDA	40	Beleidsveld verkeer P40 – er mist een gedetailleerd financieel overzicht met geplande kosten per project Vraag 12: waar kunnen we de details per project vinden?	Verkeersmaatregelen worden zoveel mogelijk meegenomen met ontwikkelprojecten en reconstructies van wegen. Kosten hiervoor zijn dus opgenomen in de betreffende investeringen en grexen. Er is een enkel krediet voor alleen verkeersmaatregelen, voor de Zouteveenseweg. De inrichting van de schoolzones wordt nog nader uitgewerkt, waarna een kostenraming volgt en indien nodig een budgetaanvraag. Voor veel verkeersmaatregelen zijn ook subsidiemogelijkheden bij de MRDH. Deze subsidies zijn nog niet in de begroting opgenomen. Begrotingswijzigingen volgen na definitieve toekenning van de subsidies.
	CDA	43	Beleidsveld milieu P43: Met ingang Omgevingswet is een deel van de bodemtaken overgeheveld van provincie naar gemeente, ODH voert dat uit. Vraag 13: Welke kosten zijn hier mee gemoeid?	Ca. € 38.000. Er is in de PBW2 - 2024 € 38.087 bijgeraamd. Dit voor 2024. Vervolgens is bij de Kadernota 2025-2028 ditzelfde bedrag structureel opgenomen en verwerkt in de begroting 2025-2028.
	D66	44	Pag. 44: Er staan hier circa 20 instrumenten/beleidsdocumenten. Kan niet meer samenkomen in de omgevingswet (dat veel wetten/regels zou bundelen)?	Dat kan te zijner tijd. De opsomming betreft de momenteel geldende beleidsdocumenten en regelgeving, zoals vastgesteld door het bestuur van Midden-Delfland. Bundeling kan o.a. binnen de nieuwe Omgevingsvisie 2.0 en het op te stellen Omgevingsplan. Deze documenten zullen dan langs de raad gaan.
	D66	47	Pag. 47: Skaters skaten doorgaans over fietspaden. Waarom aparte kosten voor skateroutenetwerk?	In 2014 is het skateroutenetwerk Midden-Delfland gelanceerd. Voor het aanleggen en instand houden is dit het beheerbudget voor 10 jaar. Vandaar dat het apart benoemd staat.
Programma 4 (Onderwijs)				

Programma 5 (Sociaal domein en welzijn)	CDA	55	Beleidsveld sociaal domein P55 – lasten jeugd: lager budget PGB (-250.000 euro) Vraag 14: wat is de oorzaak van dit lagere budget voor PGB?	Binnen de Jeugdzorg zien we al enige jaren een verschuiving van PGB naar Zorg in natura. Zowel in de 3e PBW 2024 als in de begroting 2025 is voorgesteld een deel van het PGB-budget over te hevelen naar het budget voor Zorg in natura.
	CDA	56	Beleidsveld Welzijn P56 - bij de concrete doelen/acties voor 2025 staat niks vermeld over de ouderenzorg. Vraag 15: Kunt u aangeven wat hiervan de reden is?	Het reguliere beleidsspeerpunten op Ouderenzorg/Ouderenbeleid wordt ook in 2025 voortgezet. Dat is de reden waarom ouderenzorg niet specifiek is vermeld. In de begroting leest u meer de specifieke punten, die bovenop regulier beleid wordt ingezet. Daarbij is Ouderenzorg/ouderenbeleid ook in het Gezond en Actief Leven (GALA) opgenomen. Denk bijvoorbeeld aan Valpreventie, mantelzorgondersteuning en eenzaamheid tegengaan.
	CDA	56	P56 – bij de concrete doelen en acties staat vermeld dat het Cultuurmenu voor scholen wordt voortgezet. Vraag 16: Kunt u aangeven hoe dit Cultuurmenu eruit ziet?	Jaarlijks dragen we zorg voor een goede organisatie en evaluatie van het lokale Cultuurmenu (Cultuureducatie met Kwaliteit), zodat alle leerlingen van de basisscholen in Midden-Delfland minstens eens per jaar een culturele beleving genieten. Per schooljaar wordt de programmering van het Cultuurmenu samengesteld in overleg tussen de beleidsmedewerker onderwijs en cultuur, de combinatiefunctionaris cultuureducatie en de scholen.
Programma 6 (Econiomische en sociale zaken)	CDA	60	Vraag 17: Er staat hier geen beleidsveld genoemd, klopt het dat het hier om Economie gaat?	In dit hoofdstuk gaat het over de beleidsvelden ‘werk en inkomen’ en ‘economie’. Op pagina 60 gaat het inderdaad over het beleidsveld Economie.

	VVD	60	Pagina 60 Cittaslow: Wat wordt door het college verstaan onder een gestage groei?	Sinds enkele maanden is er een vacature op de functie Bedrijfscontactfunctionaris (BCF). De inzet hierop is nu dus erg gering. Op dit moment zijn er 60 ambassadeurs aangemeld bij Cittalsow Nederland vanuit Midden-Delfland. Die orde van groote wordt bedoeld met gestage groei. Maar deze 60 zijn niet recent nagebeld, als de vacature vervuld is zal dat wel gebeuren en verandert de lijst misschien maar dan wordt ook weer ingezet gepleegd om ambassadeurs te werven.
	D66	64	Pag. 64: Kunt u de jaarlijkse daling van bijstandskosten verklaren?	Ten tijde van het opwerken van de begroting was er nog geen indicatie beschikbaar voor de ontwikkeling van het landelijke BUIG-budget. In de toelichting op de budgetwijziging wordt de incidentele bijraming in 2024 genoemd. Dit is al enige jaren de gebruikelijke werkwijze waarbij het beschikbare budget mede wordt bepaald door de bijdrage die wij als gemeente vanuit het rijk ontvangen.
	D66	64	Pag. 64: Kosten voor "Vreemdelingen". Kunt u die term toelichten en welke kosten vallen eronder?	Binnen programma 6 valt onder product Vreemdelingen de verstrekking van leefgeld aan Oekraïense ontheemden.
Programma 7 (Ruimtelijke ordening, ontwikkeling en volkshuisvesting)	CDA	66	P66 – titel Vraag 18: moet in de titel van dit programma ook niet Grondzaken worden genoemd?	In de begroting is een afzonderlijke paragraaf Grondbeleid opgenomen (p.99). Daar komt de financiële kant van grondzaken aan de orde. Ruimtelijke ordening en ontwikkeling kent vele (deel)aspecten die hiervoor van belang zijn. Grondzaken is er daar slechts 1 van. Een limitatieve opsomming in de titel wordt onwenselijk geacht.
	CDA	66	P66 – beleidsdoel Vraag 19: ook onder dit kopje weer geen referentie aan Toekomstvisie 2050 (wel later in de tekst onder concrete acties). Dat lijkt ons op deze plek wel relevant. Is het college bereid hier een zinsnede over aan toe te voegen?	Bij de opstelling van de begroting 2025 was de Toekomstvisie 2050 nog niet behandeld door de gemeenteraad. Na vaststelling zal het een leidraad zijn voor toekomstige ontwikkelingen en dus ook nieuw beleid, zoals de op te stellen Omgevingsvisie 2.0.
	D66	67	Pag. 67: Waar staan de "dorpsvisies" toegelicht waar u over schrijft?	Het betreft de dorpsvisies die nog opgesteld moeten worden, zoals verwoord binnen programma 1, o.a. op pag. 20 t/m 22.

	CDA	68	P68 - Spoorverdubbeling: inzet is om kwaliteit van landschap te behouden. Vraag 20: a)waarom is de inzet niet duidelijker benoemd om de kruising landschappelijk zo weinig mogelijk zichtbaar in te bedden? b) wat wordt verstaan onder voldoende financiële dragers? c) Welke mate van vergoeding kan MD tegemoet zien?	a) Het wordt in de tekst niet expliciet genoemd, maar het valt op te maken uit de tekst. Zie daarvoor de laatste deel onder kopje Spoorverdubbeling: "(*...) de kwaliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap te behouden of versterken. Dit door niet aleen schade aan het landschap en de barrière werking van het spoor te beperken maar juist ook een meerwaarde, een plus voor het landschap, te creëren.*" Ook in de propositie is dit meegegeven. b). Uiteindelijk moet er uit diverse bronnen voldoende financiële middelen beschikbaar komen om de doelstellingen (versterking, meerwaarde, plus voor het landschap) te kunnen betalen. Afhankelijk van de te kiezen maatregelen zijn de benodigde middelen te bepalen. c). Hier is op dit moment nog geen zicht op. Dit is tevens afhankelijk van diverse facoren zoals onder 2 genoemd en de begroting van het Rijk, provincie en de beschikbaar te stellen middelen vanuit het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT).
	D66	69	Pag. 69: Kunt u de tamelijk forse daling voor kosten RO toelichten?	Zoals in de verschillenverklaring op pagina 69 te lezen is, is de daling in 2025 voornamelijk het gevolg van een hoger budget in 2024. Het relatief hogere budget in 2024 is het gevolg van doorgeschoven incidentele (project)budgetten uit 2023 naar 2024.
§ Overzicht algemene dekkingsmiddelen	D66	74	Pag. 74: U spreekt over de taxateur. Wie stelt deze aan? En op grond van welke criteria?	De uitvoering van de Wet WOZ, hierbij inbegrepen de taxatie van onroerende zaken, heeft het college aanbesteed. Xxlnce voert voor ons de herwaardering uit. Zij bepalen welke (uiteraard gediplomeerde) taxateurs daarvoor ingezet worden. De opdracht is toen gegund op basis van (onder meer) prijs, kwaliteit, projectplanning en tijdige uitvoering.
	D66	76	Pag. 76: Is een onvoorziene post van €6000 tot stand gekomen? (Oogt laag)	De post onvoorzien staat al jaren op € 6.000. Ter nadere toelichting: je moet een post onvoorzien opnemen, maar de hoogte maakt niet uit. De provincie kijkt in de paragraaf Weerstandsvermogen hoe het staat met ons weerstandsvermogen om tegenvallers te kunnen opvangen. En naar de ratio die aangeven of we financieel gezond zijn.

§ Overzicht overhead	D66	81	Pag. 81: Wat is D, C en I?	Dit staat (stond) voor Dienstverlening, Communicatie en Informatievoorziening. Dit is de benaming van een afdeling uit de vorige organisatiestructuur. Deze benaming kwam via een 'koppeling' mee. Deze is aangepast. De overhead van Informatievoorziening (604007) en Communicatie (604002) komt hierop terecht (categorisering van overhead, intern)
	MP	83	Vraag: Waarom staat bij ICT 2024 i.p.v. 2025?	Het krediet is aangevraagd en begonnen in boekjaar 2024 (meerjarig programma zoals besloten). Om meer inzicht te geven in de investeringen, hebben we afgesproken jaartallen te vermelden achter de investeringen.
§ Bedrijfsvoering	MP	88	[kosten 80 jaar bevrijding]Vraag: er was wel inzicht, waarom geen bedrag opgenomen?	Op voorhand hebben we geen bedrag opgenomen voor het onderwerp 80 jr bevrijding. We achten het denkbaar dat inwoners met initiatieven komen en daarmee voor een financiële bijdrage bij de gemeente aankloppen. Vandaar de tekst zoals opgenomen in de begroting. Bij een eerder verzoek voor een (forse) subsidie is verwezen naar het Vfonds en onze KCSV regeling. Bij de KCSV regeling zit een helder afwegingskader. De kans bestaat dat een extra beroep wordt gedaan op de KCSV regeling in 2025 vanwege het bevrijdingsjaar (meer aanvragen). Daar is v.w.b. budget nog geen rekening mee gehouden.
§ Financiering	D66	96	Pag. 96: Waar is de lening voor die is uitgezet bij de Royal Bank of Scotland?	De lening zorgt voor extra inkomsten. Er staat niet een specifiek doel tegenover. Deze lening is gebaseerd op een lening uit 1988 bij de ABN AMRO, toen tegen zeer gunstige rente. De lening is later overgegaan naar de Royal Bank of Scotland (RBS). De rentebaten bedragen 8,15% per jaar.
§ Grondbeleid				
§ Lokale heffingen				

	MP	105	Waarop zijn de nieuwe bedragen voor toeristenbelasting gebaseerd? (1,00 en 1,50)	Bij de invoering van de toeristenbelasting (25 oktober 2022) zijn de tarieven vastgesteld voor 2 jaar. Voor 2023 en 2024 bedroegen deze 0,85 respectievelijk 1,25 per persoon per nacht. Omdat een procentuele verhoging leidt tot onafgeronde tarieven stelt het college deze tarieven voor. Daarmee zijn overigens deze tarieven zijn nog altijd veruit de laagste in de omgeving.
	D66	108	Pag. 108: Wat is BRP?	Dit staat voor BasisRegistratie Personen. Vastgelegd is dat deze registratie de leidende registratie in Nederland is. Het BRP is dus de bron voor al de registratie van persoonsgegevens.
	D66	108	Pag. 108: Kunt u de forse daling van bouwleges verklaren?	De bedragen voor bouwleges zijn gebaseerd op een raming van de bouwleges voor de periode 2025-2028. De piek aan inkomsten in 2025 is vooral vanwege enkele grote projecten waarvoor dan de leges geïnd kan worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om bouwprojecten op bedrijventerrein Harnaschpolder, Keenenburg en Zuidrand. Als de planontwikkeling vertraging oploopt, dan verschuiven de opbrengsten naar een volgende jaarschijf van de begroting.
§ Onderhoud kapitaalgoederen	CDA	115	Onderhoud Kapitaalgoederen P115- Wegen - er staat: "Het doel is om onze wegen (+ wegmeubilair) binnen enkele jaren weer op het kwaliteitsniveau van de CROW-richtlijn te hebben". Vraag 21: dat is weinig concreet. In welk jaar voldoen we weer aan de CROW richtlijn (90-92% matig/voldoende kwaliteit)?	Het exacte jaartal is op dit moment niet te noemen. In 2026 wordt opnieuw een inspectie van de wegen uitgevoerd. Daarna hebben we een beeld hoe het percentage dat voldoet zich verhoudt tot de huidige situatie en wat dus het effect is geweest van de onderhoudsmaatregelen van komende jaren. Hiermee kunnen we een betere inschatting maken wanneer ons areaal weer voldoet aan de CROW-richtlijn. NOOT: toegezegd is u de meest recente gegevens te sturen. Die worden nog nagezonden.
	VVD	115	Pagina 115 Wegen: Wat zijn de exacte getallen voor Midden-Delfland mbt het beeldkwaliteit van onze wegen?	Voor de begroting 2020 was de doelstelling 94% maar was het bereikte doel 82%. Meer recente gegevens waren nog niet direct bereikbaar op dit moment.
	D66	114	Pag. 114: Moet je deze scheiding in programma's houden of mag je geld onderling overhevelen?	Zichtbaar zijn de opgenomen exploitatiebudgetten en investeringskredieten per taakveld. Deze indeling volgens de BBV waarin de kapitaalgoederen benoemd zijn vereist. In theorie kunnen exploitatiebudgetten binnen het programma overgeheveld worden. Voor de investeringskredieten is dit enkel mogelijk na instemming door de gemeenteraad.

	D66	116	Pag. 116: Veel groen is van particulieren en ondernemers (zoals agrariërs). Waar is te vinden hoeveel groen de gemeente moet onderhouden?	Dit is in het areaalbeheersysteem opgenomen waar de beheerders mee werken. Het exacte aantal is nu niet voorhanden.
§ Weerstandsvermogen	CDA	148/ 149	P148/9 – Er staat: "ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4 wordt in 2025 en volgende jaren gehaald". Uit de tabel op pag 149 blijkt de ratio 2025-2028 1,8-1,9 te zijn. Vraag 22: waarom wordt 1,8-1,9 aangehouden terwijl het streven is 1,0-1,4?	Wij vinden een ratio tussen 1,0 en 1,4 acceptabel (zie pagina 148). Dit is dus de ondergrens. Een hogere ratio is geen doel en ook niet iets dat we 'aanhouden'. Het is het resultaat van de verhouding van ons (netto) totaal aan gekwantificeerde risico's (€ 2,2 mln.) ten opzichte van de reserve weerstandsvermogen (€ 4,0 mln.).
	D66	151	Pag. 151: Kunt u de volgende zin toelichten: "Door een groot gemeentelijk oppervlakte zijn de woonlasten nog wel aan de hoge kant."?	De gemeente Midden-Delfland heeft een relatief groot grondgebied/oppervlak met relatief weinig inwoners waarover de kosten kunnen worden verdeeld. Dat is de grondslag van deze opmerking.
§ Wet open overheid				
§ Recapitulatie				
	D66	153	Pag. 153: Is IHP verwerkt in de begroting (programma 4)?	Nee. Er is al wel een raadsvoorstel opgewerkt. De uitkomst van die behandeling maakt duidelijk of en hoe de kosten worden opgenomen.
	D66	153	Pag. 153: Kunt u de fluctuaties in taakveld 7 verklaren?	Dit heeft verschillende oorzaken. Vooral de (aflopende)grondexploitaties saldi, de daling uit de legesinkomsten en verandering van incidentele (project) budgetten.
	D66	154	Pag. 154: Waarom eenmalige uitschieter WMO in 2024?	Dit is een optelsom van alle inkomsten vanuit reserves voor dit programma waaronder ook de doorschuifbudgetten uit 2023. Hier zitten een aantal grote bedragen bij zoals de subsidie voor DIOS, het budget beschermd wonen beschermd thuis. POK gelden en inhuur.
§ Financiële begroting	D66	160	Pag. 160: Waar komt "Treasury" vandaan?	Treasury is het Engelse woord voor 'schatkist' en staat voor het beheer van de schatten, het geld van een onderneming. De treasuryfunctie (wet Fido) houdt in: Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

	CDA	162	P162 - Voor het Maatschappelijk Team staat voor 2024 een bedrag van €996.661 vermeld. Voor de jaren daarna een bedrag van rond de €555.000. Vraag 23: a) Waar zit dit grote verschil in? b) Is het laatst genoemde bedrag een reëel bedrag gezien alle landelijke ontwikkelingen met betrekking tot versteviging van de lokale teams? (zie uitgangspunten zoals de Hervormingsagenda Jeugd)	Zie blz 55 (en plaatje in dit vak) van de begroting voor antwoord op vraag a. b. de meerjarige budgetten zijn gebaseerd op continuiteit van de huidige capaciteit. Versterking van het MT op het gebied van kwaliteit/kostenbeheersing is meegenomen in het beleidskader jeugd dat deze maand in de raadscyclus zit. *Wijziging budget 2025 ten opzichte van 2024* **Lasten** Maatschappelijke team (€ -465.209) Deze afname heeft verschillende oorzaken. Vanuit 2023 zijn er budgetten naar 2024 doorgeschoven voor inhuur maatschappelijk team (€ -100.000) en POK (€ -95.294). Het restant betreft een verschuiving van werkgeverslasten (€ -248.438).
	CDA	168	P168 – onder "programma 5" staat bij 2024 een bedrag van €1.720.714. Dit bedrag is aanzienlijk hoger dan het voorgaande jaar en de daarop volgende jaren. Vraag 24: Kunt u hier uitleg over geven?	Dit is een optelsom van alle inkomsten vanuit reserves voor dit programma waaronder ook de doorschuifbudgetten uit 2023. Hier zitten een aantal grote bedragen bij zoals de subsidie voor DIOS, het budget beschermd wonen beschermd thuis. POK gelden en inhuur.
	CDA	219/ 220 / 221	P219, 220 en 221: hier staan verschillende bedragen bij dezelfde onderwerpen. Bijvoorbeeld: bij 6.74a, Jeugdhulpbehandeling GGZ zonder verblijf staat een geheel ander bedrag dan op pagina 221 bij 6.74a. En dit geldt voor meer onderwerpen. Vraag 25: Kunt u hier uitleg over geven?	Het gaat hier om een (verplichte) tabel waar eerst de uitgaven per taakveld worden weergegeven en daarna de inkomsten per taakveld. Het onderscheid is wat lastig te zien maar wordt aangeven met een U en een I.
	D66	172	Pag. 172: Wilt u het tabel op deze pagina toelichten? Wat is er uit op te maken?	De tabel Incidentele baten en lasten (verplicht onderdeel) geeft een onderbouwing van het structurele begrotingsevenwicht en draagt bij aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Deze posten onderscheiden zich van reguliere, jaarlijkse inkomsten en uitgaven, omdat ze alleen in een specifiek jaar of over een korte periode optreden. Het doel van zo'n tabel is om de financiële impact van zulke niet-structurele posten zichtbaar te maken, zodat een beter beeld ontstaat van de financiële situatie van de gemeente op de korte termijn. Dit voorkomt dat eenmalige inkomsten worden verward met structurele inkomsten en leidt tot een betere langetermijnplanning.

	D66	177	Pag. 177: Wat betekent de zin: "In het kader van BBV is het zeer beperkt mogelijk deze activa te activeren."?	Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) stelt regels om ervoor te zorgen dat gemeenten en andere overheidsinstanties duidelijk en op een consistente manier hun financiën rapporteren. Een van die regels gaat over het activeren van immateriële vaste activa (bijvoorbeeld patenten en software) Immateriële vaste activa zijn zaken die geen tastbare vorm hebben, in tegenstelling tot bijvoorbeeld gebouwen of machines. Het probleem met deze immateriële activa is dat hun waarde moeilijker vast te stellen is. Hierdoor bestaat er een risico dat hun waarde te hoog wordt ingeschat, wat kan leiden tot een te positief financieel beeld van de gemeente. Om dit te voorkomen, zegt de BBV dat alleen immateriële activa die echt toekomstige economische voordelen opleveren én waarvan de waarde betrouwbaar kan worden bepaald, in de balans mogen worden opgenomen.
	D66	178-179	Pag. 178 – 179: Hoe zie je welke lening waarvoor is?	Dat is niet te zien in deit overzicht. Het overzicht langlopende leningen op pagina 178 en 179 is verdeeld is Onderhandse leningen en leningen projectfinancieringen. Deze omschrijving is terug te vinden onder het kopje 'Omschrijvingen'. Welk bedrag voor welk project is aangewend kunt u niet terugvinden in de begroting. Het gros van de leningen is aangegaan ter financiering aankoop gronden Harnaschpolder.
	D66	187	Pag. 187: Wanneer wordt een voorziening dubieuze debiteuren aangemaakt?	Wij moeten een voorziening voor dubieuze debiteuren aanmaken wanneer er vorderingen openstaan waarvan onzeker is of deze (volledig) geïnd kunnen worden. Dit kan het geval zijn bij langdurige openstaande schulden, lopende bezwaar- of beroepsprocedures, faillissementen of schuldsaneringen van debiteuren. De omvang van de voorziening wordt gebaseerd op een realistische inschatting van het risico, bijvoorbeeld aan de hand van percentages oninbare vorderingen uit het verleden of specifieke situaties.

	D66	191	Pag. 191: Graag horen we mondeling een toelichting op de systematiek achter de “algemene reserves”.	Tót de Begroting 2023-2026 egaliseerden wij het begrotingsaldo door middel van een storting in of onttrekking aan de algemene reserve tot 0. Bedroeg in enig jaar het begrote saldo van lasten en baten bijvoorbeeld –400.000 dan werd dit door een onttrekking aan de algemene reserve van 400.000 geëgaliseerd tot 0. Was bij de 1e begrotingswijziging het begrote saldo van lasten en baten 200.000 werd dit geëgaliseerd tot 0 door een storting van 200.000 in de algemene reserve. Zodoende bedroeg het actuele begrotingsaldo gedurende een jaar altijd 0. De commissie BBV heeft ten aanzien hiervan een aanbeveling gedaan om transparanter en realistischer te begroten. Concreet gaat het om de aanbeveling om geen automatische egalisatie meer toe te passen met de algemene reserve om begrotingssaldi op nul uit te laten komen. In plaats van kunstmatig de inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen door altijd geld te onttrekken of toe te voegen aan de algemene reserve, adviseert de Commissie BBV om de werkelijke begrotingssaldi te tonen. Dit biedt een realistischer beeld van de financiële situatie van de gemeente, waarbij de algemene reserve alleen voor specifieke, incidentele uitgaven wordt gebruikt. In de periodieke begrotingswijzigingen is uiteraard nog wel zichtbaar wat de ontwikkeling is, alleen wordt niet tussentijds besloten tot storting of ontrekking aan de reserve.
BIJLAGE Staat van reserves en voorzieningen				
BIJLAGE Meerjarig investeringsoverzicht	MP	211	Vervangen brug Hoornseweg DH 003 Vraag: In 2024 was dit 1.521.800 euro, in 2025 staat deze nu op 320.066 euro? - een verschil van 1.2 mio. Hoe kan dat?	Uit onderzoek blijkt dat vervanging van de brug op korte termijn niet noodzakelijk is. Bij de Kadernota/Begroting 2025-2028 is het budget € 320.066 doorgeschoven van 2025 naar 2027. De hoofdsom € 1.521.800 wordt hierna (2028) in de begroting opgenomen.

	MP		Verbetering fietspad Rotterdamseweg 450.000 2025/2026 Vraag: wat is het probleem?	De kwaliteit van het asfalt is slecht, met name door wortelopdruk van de populieren. Daarnaast is de wens om het fietspad waar mogelijk te verbreden.
	MP		Reconstructie Slot de Houvelaan 155.000 in 2025. Vraag: wat is het probleem?	De reconstructie houdt verband met het goed aansluiten op de nieuwe omgeving van het bouwplan De Houve.
	MP		Asfalteren Westgaag. Vraag: Was in 2019 spoed. Nu zelfs grotendeels verplaatst naar 2027. Waarom geschoven en kan het zo lang wachten?	Het uitstel heeft alles te maken met de planning van de reconstructie van de N468. Zolang de kwaliteit van de weg het toestaat dat verkeer wordt afgewikkeld stellen wij dat het beter is om de aanpassingen na de reconstructie van de N468 uit te voeren. Dit project is verschoven door het uitstel van de reconstructie van de N468. De Westgaag is ook aanvoerroute voor de N468. Daarom is het beter om deze na de reconstructie van de N468 aan te pakken.
	MP		Reconstructie Maassluiseweg 655.000 2025/2026 Vraag: Bedrag is aanzienlijk verhoogd en ingepland over meerdere jaren. Er lijkt dus nu echt een plan te liggen. Mogen wij die ontvangen, inclusief planning?	Er is inderdaad nader onderzoek gedaan. De resultaten hiervan zullen tijdens de vergadering van november worden aangeboden. De verhoging van het bedrag komt van het samenvoegen van bestaande kredieten. Er ligt nog geen concreet plan dat is afgestemd met stakeholders.
	MP		Aanleg parkeerverharding 280.000 2026 Vraag: Wat en waar is dit?	Het betreft een afspraak uit de tijd van IODS. Oorspronkelijk was dit krediet voor aanleg van parkeerplaatsen bij de golfbaan, als mitigerende maatregel bij de aanleg van de A4. Dit bleek niet nodig te zijn. In overleg met Rijkswaterstaat moet nu bekeken worden waar dit geld voor bestemd wordt.